

Nr 52.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående bemyndigande att försälja viss kronan tillhörig fast egendom; given Stockholms slott den 7 februari 1947.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 februari 1947.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter *förslag till bemyndigande att försälja viss kronan tillhörig fast egendom* och anför därvid följande.

I anledning av proposition nr 198 medgav 1946 års riksdag (jordbruksutsk. utl. nr 22, riksdagens skriv. nr 151), att Kungl. Maj:t finge under budgetåret 1946/47 utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall besluta om försäljning av kronan tillhörig fast egendom, såframt taxeringsvärdet å egendomen uppginge till högst 25 000 kronor, eller, där taxeringsvärde icke vore åsatt, det vid särskild uppskattning utrönta saluvärdet uppginge till högst nämnda belopp. Kungl. Maj:t ägde därvid att i huvudsaklig överensstämmelse med av mig vid anmälan av propositionen angivna riktlinjer föreskriva de

former och villkor, under vilka försäljningarna skulle äga rum. Där så funnes lämpligt, skulle Kungl. Maj:t ha befogenhet att åt central förvaltningsmyndighet överlämna beslutanderätten rörande försäljning av egendom, vars taxerings- eller uppskattningsvärde icke överstege 20 000 kronor.

Vidare förklarade riksdagen, att vad sålunda medgivits rörande försäljning av kronan tillhörig fast egendom skulle gälla jämväl beträffande byte samt upplåtelse under åborätt och tomträtt av sådan egendom, ävensom beträffande avstående utan ersättning av kronomark, som kunde erfordras till järnväg eller allmän väg. Rätten att besluta om dylikt avstående finge dock av Kungl. Maj:t överlämnas till central förvaltningsmyndighet endast i avseende å obebyggt område av högst 5 hektars yta eller 2 000 kronors värde.

Genom cirkulär till statsmyndigheterna den 28 juni 1946 (nr 397) har Kungl. Maj:t till kännedom meddelat vad riksdagen sålunda beslutat. I cirkuläret fäste Kungl. Maj:t tillika myndigheternas uppmärksamhet på vad i förenämnda proposition anförts angående försäljning av fastigheter för bostadsbyggnadsändamål och föreskrev att, där dylik försäljning, om den skulle ske i vanlig ordning, kunde antagas komma i strid med principerna för den statliga bostadspolitiken, frågan om formerna för försäljningen skulle underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Befogenheten att, med viss begränsning beträffande egendomens värde, åt central förvaltningsmyndighet överlämna försäljningsrätten har Kungl. Maj:t tagit i anspråk genom försäljningsbemyndiganden för telegrafstyrelsen, järnvägsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen samt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Genom beslut den 28 juni 1946 har Kungl. Maj:t bemyndigat nämnda affärsverksstyrelser, envar i vad angår dess ämbetsområde, samt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i avseende å styrelsens förrådsfond att under budgetåret 1946/47 försälja eller byta under deras förvaltning stående fastigheter, vilkas taxerings- eller uppskattningsvärden icke överstiga 20 000 kronor.

Kungl. Maj:t har för dessa bemyndiganden meddelat samma föreskrifter rörande sättet och villkoren för försäljningarna, som gällde under föregående budgetår (se förenämnda proposition nr 198 till 1946 års riksdag, s. 2—3), dock med tillägg av en föreskrift angående skyldighet för myndigheterna att underställa Kungl. Maj:ts prövning frågan om formerna för försäljning i sådana fall, då en försäljning i vanlig ordning kunde antagas komma i strid med principerna för den statliga bostadspolitiken.

Genom sistnämnda tillägg och motsvarande föreskrift i förutberörda cirkulär avsågs att få till stånd en provisorisk reglering av den i fjolårets proposition berörda frågan om en samordning mellan prissättningen vid de statliga fastighetsförsäljningarna och de tomtpriser, som av byggnadslånebyrån läggas till grund vid beviljandet av subventionslån för bostadsbyggandet. Jag framhöll vid anmälan av propositionen såsom givet, att staten icke borde driva en försäljningspolitik, som motverkade eller försvårade den socialt motiverade bostadsförsörjningspolitiken. Frågan om på vad sätt och i vilka former en anpassning skulle kunna komma till stånd vid försäljning

av olika slag av kronojord och av kyrklig jord ansåg jag emellertid vara relativt komplicerad och icke kunna lösas utan närmare utredning. I avvaktan på resultatet av en sådan utredning förordade jag, att riksdagens bemyndigande skulle utverkas åt Kungl. Maj:t att vid försäljning av fastigheter för bostadsbyggnadsändamål göra avsteg, där så funnes av angivna skäl påkallat och garantier funnes för att det lägre försäljningspriset icke föranledde enskild spekulationsvinst, från den allmänna regeln, att priserna skulle ur affärssynpunkt vara så fördelaktiga för staten som möjligt. Riksdagen lämnade det begärda bemyndigandet.

På sätt vid utverkande av försäljningsbemyndigandet har förutsatts skall riksdagen årligen erhålla en redogörelse för de försäljningar, som med stöd av bemyndigandet verkställts under närmast föregående kalenderår. I sådant syfte ha upprättats sammanställningar departementsvis över de under kalenderåret 1946 försålda fastigheterna. Dessa sammanställningar torde få överlämnas till vederbörande riksdagsutskott.

Det av 1946 års riksdag lämnade generella medgivandet för Kungl. Maj:t *Departements-* att utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall besluta om försäljning *chefen.* m. m. av kronan tillhörig fast egendom avsåg budgetåret 1946/47. Nytt bemyndigande, gällande för nästa budgetår, bör nu utverkas.

Vid anmälan av fjolårets proposition i ämnet framhöll jag, att frågan om formerna för en samordning mellan statens prispolitik vid fastighetsförsäljningar och den sociala bostadsbyggnadsverksamheten icke kunde lösas utan en närmare utredning. Någon utredning i sådant syfte har ännu ej igångsatts, när frågan ansetts ha ett visst samband med de spörsmål rörande utformningen av en rationell markpolitik, för vilkas utredning chefen för justitiedepartementet den 14 juni 1946 tillkallat särskilda sakkunniga (markutredningen). Den anordning, som träffats för att provisoriskt åstadkomma den erforderliga samordningen, innebär, att försäljningsfrågor, där en för hög prissättning kan befaras råka i strid med den statliga bostadspolitiken, hänskjutas till Kungl. Maj:ts prövning, därvid befogenhet föreligger för Kungl. Maj:t att i erforderlig mån nedsätta försäljningspriset under det pris, som ur marknadssynpunkt är möjligt att uttaga. Vid behandlingen av dylika ärenden har utbildats den praxis, att prisfrågan underställes statens byggnadslånebyrå i en eller annan form. Denna anordning har visserligen medfört en icke oväsentlig merbelastning för byggnadslånebyrån, men synes i stort sett ha fungerat på ett tillfredsställande sätt. Det nu tillämpade förfarandet torde få anses i rimlig mån provisoriskt tillgodose det därmed avsedda syftet och bör tills vidare bibehållas, intill dess att fastare regler för ifrågavarande samordning mellan statens bostads- och markförsäljningspolitik lämpligen kunna utformas.

Jag tillstyrker sålunda, att de allmänna riktlinjer för förfarandet och med

avseende å villkoren vid fastighetsförsäljningarna, som gällt under innevarande budgetår, erhålla fortsatt tillämpning under nästa budgetår.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att Kungl. Maj:t må under budgetåret 1947/48 utan riksdagens samtycke i varje särskilt fall besluta om försäljning av kronan tillhörig fast egendom, såframt taxeringsvärdet å egendomen uppgår till högst 25 000 kronor, eller, där taxeringsvärdet icke är åsatt, det vid särskild uppskattning utrönta saluvärdet uppgår till högst nämnda belopp, och i huvudsaklig överensstämmelse med av mig i det föregående angivna riktlinjer föreskriva de former och villkor, under vilka försäljningarna skola äga rum, med rätt för Kungl. Maj:t att, där så befinnes lämpligt, åt central förvaltningsmyndighet överlämna beslutanderätten rörande försäljning av egendom, vars taxerings- eller uppskattningsvärde icke överstiger 20 000 kronor;

dels förklara, att vad sålunda medgivits rörande försäljning av kronan tillhörig fast egendom skall gälla jämväl beträffande byte samt upplåtelse under åborätt och tomträtt av sådan egendom, ävensom beträffande avstående utan ersättning av kronomark, som erfordras till järnväg eller allmän väg, därvid dock rätten att besluta om dylikt avstående må av Kungl. Maj:t överlämnas till central förvaltningsmyndighet endast i avseende å obebyggt område av högst 5 hektars yta eller 2 000 kronors värde;

dels ock uttala att, oavsett de sålunda lämnade medgivandena, i författning meddelade föreskrifter angående rätt för Kungl. Maj:t eller förvaltningsmyndighet att försälja, byta eller under åborätt eller tomträtt upplåta kronan tillhörig fast egendom alltjämt skola gälla.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:
Gustaf Bjured.